

4DE BOSMEMORANDUM 2000

22ste WEEK VAN HET BOS

Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Een bos vol verBeelding

Traditiegetrouw maakt de Vereniging voor Bos in Vlaanderen naar aanleiding van de Week van het Bos de balans op van de bosgebeurtenissen van het afgelopen jaar. Het Bosmemorandum van '99 stond in het teken van een boodschap van hoop. Het bosbeleid werd immers in handen gelegd van een Vlaamse minister die zeer goed vertrouwd is met de problematiek van de sector. Verondersteld werd dat dit een kentering voor het Vlaamse bosbeleid zou betekenen: geen woorden meer maar daden. Een jaar later moeten we echter vaststellen dat niet enkel concrete resultaten op het terrein uitblijven maar ook de voorbereidende initiatieven die hiervoor noodzakelijk zijn een zeer moeizame start kennen.

VERWACHTE GROEISCHEUT BLIJFT UIT

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen rekent er dan ook op dat er tegen het volgende memorandum grote vooruitgang zal zijn geboekt in volgende dossiers:

- Uitwerking en implementatie van een beleidsvisie rond de 'zonevreemde bossen'
- Uitwerking en goedkeuring van een aangepast uitvoeringsbesluit op het moratorium op ontbossing
- Oprichting van een Bossenfonds
- Uitwerking van een aangepast juridisch instrumentarium om bosuitbreidingsprojecten te realiseren en de eerste effectieve realisaties op het terrein
- Uitwerking van een subsidieregeling voor verwerving van te bebossen terreinen door lokale besturen
- Implementatie van de stimulerende maatregelen inzake bosuitbreiding en bosbeheer conform de Plattelandsverordening
- Goedkeuring en implementatie van het Actieplan Bosbouw
- Uitwerking en goedkeuring van aangepaste uitvoeringsbesluiten op het Bosdecreet
- Implementatie van de beheersvisie in domeinbossen en stimulering van deze beheersvisie in bosgebieden gelegen in het VEN

Zoals elk jaar is het bosmemorandum opgebouwd rond de drie basisdoelstellingen van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen met name bosbehoud, bosuitbreiding en multifunctioneel natuurgericht bosbeheer. Via de

werkgroep Tropisch Bos verruimen we echter onze horizon en kijken ook over de landsgrenzen heen. Tot op heden is er nog geen spoor te bekennen van een aangepast Vlaams beleid inzake bos in de tropen. De werkgroep Tropisch Bos stipt alvast enkele aandachtspunten aan.

BOSBEHOUD

Dat een efficiënte bescherming van onze bestaande bossen nog steeds geen realiteit is, bleek nog maar eens begin dit jaar met het dossier Kelchterhoef. Een lagere overheid die beslist om een recreatief boscomplex te vernietigen om er een dierenpark in te richten en daar dan ook nog een vergunning voor krijgt! De Vereniging voor Bos in Vlaanderen diende samen met een lokale actiegroep naar de Raad van State te stappen om het dossier voorsnog een andere wending te geven. Hiermee werd voor de zoveelste keer aangetoond dat het noodzakelijk is om op korte termijn een beleid uit te stippelen rond deze 'zonevreemde bossen'. Maar liefst 10.000 ha bos in Vlaanderen is gelegen in harde gewestplanbestemmingen en is daardoor bedreigd. **Er dient een duidelijk afwegingskader te worden opgesteld dat gebruikt kan worden bij de lopende structuurplanning om uit te maken welk deel van deze bedreigde bossen terug zal worden opgenomen in de natuurlijke structuur.** Hieraan dient een financieringsplan te worden gekoppeld om de te verwachten planschade te compenseren.

Door middel van het moratorium op ontbossing en de hieraan gekoppelde compensatieplicht werd reeds een goede stap gezet in de richting van sluitende bescherming van ons bosareaal. De Vereniging voor Bos in Vlaanderen is dan ook blij dat deze begrippen decretaal werden vastgelegd door middel van de recente wijziging van art. 90bis van het Bosdecreet. Enkele cruciale punten zoals de ontheffing op het verbod op ontbossing, de keuze van de gebieden die in aanmerking komen voor compensatie in natura en de vastlegging van de voorwaarden om ontheffing voor de compensatieplicht te bekomen om sociale redenen, dienen echter nog te worden uitgewerkt. **Er moet spoedig werk gemaakt worden van de uitvoeringsbesluiten op art. 90bis zodat de aanpassingen van dit decreet in werking kunnen treden en zo bijdragen tot een efficiëntere bosbescherming.**

De Vereniging voor Bos in Vlaanderen betreurt dat bij deze decreetwijziging de gelegenheid niet werd aangegrepen om een wettelijke basis te leggen voor een volwaardig Bossenfonds. Er werd op nog geen jaar tijd reeds meer dan tien miljoen aan compensatiegelden ingezameld. **Een dergelijk Bossenfonds zou kunnen instaan voor de effectieve realisatie van structureel en planmatig doordachte compenserende bebossingen.** Dit Bossenfonds zou naast middelen die gegenereerd worden via de compensatieplicht ook private financiële ondersteuning kunnen krijgen.

Het Bosdecreet stelt dat er een Actieplan Bosbouw dient te worden uitgewerkt dat vervolgens ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het Vlaams Parlement. **Het is dan ook noodzakelijk dat het bestaande ontwerp-Actieplan geactualiseerd en bekrachtigd wordt door het Parlement.**

BOSUITBREIDING

Via de regeringsverklaring beklemtoonde de huidige beleidsploeg het belang van stadsbossen en engageerde zich voor de integrale realisatie van de ecologisch verantwoorde bosuitbreiding. De Vereniging voor Bos in Vlaanderen haalde reeds in het Bosmemorandum van 1999 aan dat het voorzien van extra financiële middelen slechts een eerste stap is in de richting van een dynamisch en effectief bosuitbreidingsbeleid. Om te komen tot concrete realisaties dient echter een **aangepast juridisch instrumentarium** te worden ontwikkeld. Een aanzet hiertoe werd reeds gegeven met de opmaak van een aankoopbeleidsnota, die op voorstel van minister Dua door de Vlaamse regering werd goedgekeurd. De goedgekeurde maatregelen uit deze nota dienen nu versneld te worden uitgevoerd. Dit houdt onder meer ook de oprichting van **een bosuitbreidingscel** in die kan instaan voor de coördinatie en uitvoering van het aangekondigd, intensief bosuitbreidingsbeleid. Op korte termijn dient een gedetailleerd stappenplan opgemaakt te worden waarin de aanpak en fasering voor de realisatie van de stads- en regionale bossen in Vlaanderen is uitgewerkt.

Het realiseren van grootschalige bosuitbreidingsprojecten is een taakstelling van de voltallige Vlaamse regering die dit opnam in het regeerakkoord. **De Vereniging voor Bos in Vlaanderen dringt er dan ook op aan dat het opgestelde bosuitbreidingsplan wordt goedgekeurd door de Vlaamse regering** en dat minister Dua alle betrokken ministers aanspoort zich maximaal in te zetten om de gestelde doelstellingen te bereiken.

Reeds geruime tijd is er nu ook sprake van een **subsidieregeling voor verwerving van te bebossen terreinen door lokale besturen**. De VBV juicht deze maatregel toe. De uitvaardiging van een dergelijke maatregel zal ongetwijfeld drempelverlagend werken ten aanzien van de lagere bestuursniveaus en stimuleert deze besturen tot het genereren van een eigen financiële inspanning. Gelet op de sterke complementariteit tussen de verschillende bestuursniveaus, hier in het bijzonder bij de realisatie van de grootschalige stadsbosprojecten vraagt de VBV derhalve om snel werk te maken van deze regeling.

In ons vorige Bosmemorandum hadden we dan ook de hoop geuit om minister Vera Dua hier vandaag te kunnen feliciteren met de eerste concrete resultaten op het terrein. Niettegenstaande het feit dat er sporadisch een lovenswaardig initiatief tot stand komt zoals bv. het recreatief wandelbos nabij Lokeren zijn wij ervan overtuigd dat enkel via een planmatige aanpak de ambitieuze doelstellingen inzake bosuitbreiding kunnen worden waargemaakt. **Tot op heden zijn echter noch het juridisch instrumentarium noch de bosuitbreidingscel of de subsidieregeling voor verwerving operationeel.**

Tenslotte wil de VBV benadrukken dat, met de op til zijnde goedkeuring van het Vlaams Plattelandsontwikkelingsprogramma door de Europese Commissie, niets de herwerking van de subsidieregeling voor bebossing van landbouwgronden nog in de weg staat. Dankzij de geplande verhoging in aanplantingssubsidies voor ecologische bebossing kan deze bijgestuurde regeling een belangrijke impuls geven aan het particulier initiatief en aldus eveneens bijdragen aan de globale bosuitbreidingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid.

MULTIFUNCTIONEEL BOSBEHEER EN -GEBRUIK

Het meervoudig nut van ons bospatrimonium vormt de basis voor het Vlaamse bosbeleid. Dit principe is verankerd in het Bosdecreet maar dient verder gestalte te krijgen door middel van uitvoeringsbesluiten. Reeds in ons vorig Bosmemorandum werd gevraagd om prioriteit te geven aan de uitwerking van deze **uitvoeringsbesluiten** van het gewijzigde bosdecreet. We moeten echter vaststellen dat **tot op heden hierrond geen enkel initiatief werd ontwikkeld**. Nochtans zijn zij cruciaal in het proces van het stimuleren van een meer multifunctioneel en duurzaam bosbeheer.

Om de communicatie met de ruime groep van privé-boseigenaars te verbeteren en hun bosbeheer op een kwalitatief hoger niveau te tillen werd het instrument van **de bosgroep** ontwikkeld. Voor de operationalisering van deze structuur dient de minister van Leefmilieu Vera Dua echter nog nadere regels uit te werken. Gelet op de grote meerwaarde die goed functionerende bosgroepen kunnen betekenen voor het bosbeheer in Vlaanderen vragen wij dan ook om **op zeer korte termijn werk te maken van dit uitvoeringsbesluit**.

Een tweede punt waaraan snel dient te worden gewerkt is een **uniforme regeling voor de toegankelijkheid van alle natuur- en bosgebieden**. Deze regeling moet gestoeld zijn op een moderne recreatieve visie om recreanten een aangenaam bos- en natuurbezoek te gunnen. De **Werkgroep Recreatie** van de VBV heeft via een studiedag reeds **een eerste aanzet gegeven tot een breed maatschappelijk debat** rond dit thema. Het huidige recreatiebeleid blijft steken bij het plaatsen van gebods- en verbodsborden terwijl Vlaanderen nood heeft aan een offensief recreatiebeleid in de open ruimte. De burgers moeten meer mogelijkheden krijgen om in harmonie met de natuur te genieten van deze open ruimte.

De afronding van de beheersvisie van de afdeling Bos & Groen en de aanvang met de implementatie hiervan ervaart de VBV als **een belangrijke verwezenlijking** in het afgelopen bosjaar. De uitdaging is nu om deze beheersvisie permanent kritisch te evalueren en daar waar nodig bij te sturen. Daarnaast dient er voldoende aandacht te worden geschonken aan de vorming van de mensen die deze richtlijnen op het terrein

in praktijk moeten omzetten. Enkel op deze manier kan de beheersvisie op termijn leiden tot een optimalisatie van het beheer in alle openbare bossen. Bovendien kunnen privé-boseigenaars gestimuleerd worden om dit beheer na te streven in hun boscomplexen die gelegen zijn in ecologisch belangrijke natuureenheden.

In het **Vlaams Plattelandsontwikkelingsprogramma** zijn behalve de subsidiëring voor bebossing van landbouwgronden ook verschillende maatregelen opgenomen die betrekking hebben op de hoger reeds aangehaalde thema's: bosgroepen en multifunctioneel bosbeheer. **Een vlotte omzetting in Vlaamse reglementering** heeft derhalve ook haar financiële consequenties daar op deze manier de beschikbare co-financiering vanuit Europa maximaal kan worden benut.

TROPISCH BOS

Ondanks de nog steeds groeiende **ontbossingproblematiek in de tropen**, en de eertijds sterke reputatie van de Belgische tropische bosbouwers, moet de Werkgroep Tropisch Bos vaststellen dat de **aandacht van de Belgische en Vlaamse regeringen** voor een duurzame tropisch bos ontwikkeling **minimaal** is. Hoewel het aspect bos belangrijk is in bijna elk ontwikkelingsprogramma, wordt de **Belgische en Vlaamse expertise schaars**.

Het is frappant dat België, in tegenstelling tot al haar buurlanden, aan de zijlijn toekijkt in een problematiek die in bijna alle ontwikkelingslanden leidt tot ecologische degradatie, en die voornamelijk de armste bevolkingsgroepen socio-economisch zwaar treft.

De Werkgroep Tropisch Bos vraagt daarom dat deze problematiek een **prioriteit krijgt in het internationale ontwikkelings- en leefmilieubeleid op alle overheidsniveaus** (gemeentelijk, provinciaal, Vlaams, Belgisch, Europees). Investeren in tropisch bosbehoud en in verantwoord bosgebruik, is immers steeds ontwikkelingsrelevant, en kan in belangrijke mate bijdragen tot **duurzame economische groei, meer sociale rechtvaardigheid en meer participatie van de lokale gemeenschappen**. Een reële bekommernis voor het tropisch bos moet leiden tot:

- **evaluatie** en mogelijke bijsturing van alle overheidsbeslissingen met een mogelijke **impact op het tropisch bos**;
- een **verhoogd budget** van de Vlaamse en Belgische overheden voor wetenschappelijk onderzoek, en voor lokaal gedragen ontwikkelingsprojecten, die bosherstel en een duurzaam bosgebruik en -beheer, bevorderen.

Meer specifiek vraagt de werkgroep aan de Vlaamse ministers voor Leefmilieu en Buitenlands Beleid (Vera Dua en Patrick Dewael), om in hun beleidsbrief aan te duiden dat zij een **Vlaams beleid inzake tropisch bos** ontwikkelen. Ter ondersteuning van dit beleid, en van voornamelijk kleine, lokaal gedragen projecten, ijvert de werkgroep voor de **oprichting van een Vlaamse coördinatiefunctie Tropisch Bos**. Van de federale ministers voor Leefmilieu en Buitenlands beleid vraagt de werkgroep een duidelijke visie en actieplan ter bescherming van de tropische bossen en ter ondersteuning van een duurzaam beheer.

De visie en doelstellingen van de werkgroep zijn krachtig gebundeld in het "**Charter Tropisch Bos**", dat een belangrijke oproep is vanuit de Vlaamse bosbouwwereld voor een **hernieuwde belangstelling** voor het tropisch bos. Het **behoud van de bosrijkdom in al haar facetten**, en de ontwikkeling van een **duurzame kwaliteitsvolle samenleving**, waarin de **lokale bevolking centraal** staat, zijn de uiteindelijke streefdoelen.